

banditák támadásait, Hiába volt minden erőfeszítés, hatalmas kü.fő.di pénzkölesönök, a kínai nép mindent elsőprő, hatalmas aradatát, mely a szabadságért, a jogokért és emberi életért szállt síkra, nem tudták megállítani: 1931 december 11-én megszületett a Kínai Szovjet Köztársaság Kína közpésző részén.

Azóta idestova hús év telt el, míg a kínai nép megérhette, hogy egész Kína felszabadu.jon és mint demokratikus köztársaság építhesse tovább bo.dog jövőjét, Mao Ce.Tung elvtárs vezetésével a nagy Szovjetunió oldalán.

Ma Agnes Smedley könyve különös jelentőséggel bír. Figyelmeztetés az amerikai ágresszorok számára, akik újra vérbe akarják borítani a világot, el akarják venni a hős koreai nép szabadságát s a többi népeket, De a „hosszú menetelés hadserege“ harcra készen áll: a kínai önkéntesek éppen Koreában bizonyították be, hogy ha kell, képesek fegyverrel is megvédeni szabadságukat...

Kína történetében a vörös szín mindig az új élet hírnöke volt — írja Smedley: Hirdette az új holdévet, fiú születését, menyegzőt. 1930-ban a forradalom zászlója volt, ma pedig hirdeti az építés lendületét, az új ember kialakulását.

A fordítás Gábor Jozefa munkája.

PAPP ZOILTÁN

NYIKOLSZKIJ ÉS JAKOVLEV: HOGYAN TANULTAK MEG AZ ÉMBEREK BESZÉLNI? (Természettudományos Kiskönyvtár, Szikra.)

Nyikolszkij és Jakovlev szovjet professzorok munkája a marxizmus-leninizmus módszertani alapjain épül és kellő komolysággal és tökéletességgel tárja fel az emberi beszéd legrégibb történetét. A nyelv lényegét magyarázva a szerzők kiemelik azt, hogy Lenin tanításával felvértezve döntötték meg a Szovjetunió népei a cári uralmat; **Sztálin szavain** lelkesülve üzték ki a szovjet népek a haza földjéről a fasiszta német rablókat: ekkora a beszéd és szó ereje. A nyelv a gondolatról nem választható el, hiszen az ember gondolatát szavakkal fejezi ki. Marx és Engels szerint „a gondolat közvetlen működése a nyelv”. Engels szerint a nyelv a társadalmi munkamegosztás eredménye. Lenin szerint a társadalmi érintkezés legfontosabb eszköze. Sztálin szerint „a nyelv a fejlődés és harc eszköze”. A nyelv eredetére vonatkozólag ismerteti a két kutató a Biblia, Lucretius, Noiret, Paget, Thorndike és Marr elméleteit. Az igazságra helyesen Darwin világhírű elmélete mutatott rá, amely szerint az emberi nem az állatok világából származik.

Az állatok nincs nvelve abban az értelemben, amelyben az embernek van. Azonban némelyik állatnak és különösen az em-

berszabású majomnak minden adottsága megvan arra, hogy a munkára, szerszámok készítésére és használatára és ezen az alapon a társadalmi fejlesztésére való áttérés esetén megszóljon. Az emberi őstársadalom több mint félmillió évvel ezelőtt alakult ki és sokkal tovább tartott, mint az összes azután következő társadalmi formák együttvéve. Engelsnek „A természet dialektikája” c. munkája tanítása szerint néhány százezer év folyamán a primitív emberhordák, ámbár rendkívül lassan, de mégis megváltoztak. Bizonyos, hogy többszázezer év a Föld történetében nem több, mint az emberi életben egy pillanat. Engels idézi W. Thomstont, aki kiszámította, hogy százmillió évnél nem sokkal több tehetett el, mióta a Föld annyira lehűlt, hogy növények és állatok élhettek rajta. Többszázezer év telt el, míg a fákon mászkáló majomsordából emberek társadalmá lett. De végre ez is megvolt. A majomembert felváltották az ősemberek. Az ősemberek már nagy állatokra vadásztak. Ahogy a munka egyre bonyolultabbá vált, fokozatosan az ember gondolata és beszéde is tökéletesebbé, a majom fejletlen garata lassan, de szakadatlanul átalakult a fokozatosan erősödő modulációk útján és a száj a beszédszervek működése után fokozatosan megtanulta az egyik tagolt hangot a másik után kiejteni. A szófogalom, mondat és a nyelvtani rendszer is a társadalmi differenciálóiának eredménye. Biztos, hogy a vadászat közpésző fokát képviselő népek már tagolt beszéddel rendelkeztek. Egyedül az ember volt képes arra, hogy az állati őseitől örökölt „készséget” igazi gondolatá és nyelvvel alakítsa. Az igazi munka a számszámkésztéssel kezdődik, ami az ember jellemzője. A beszédben megteremtült gondolat csak emberi társadalomban jöhet létre — a beszéd és gondolat dialektikus egységének Lenin Empiriokriticismusában lefektetett marxista elve szerint.

Nyikolszkij és Jakovlev munkájának azok a részei, melyek a „majmok nyelvének” hangjaival és hangtanával, az egyes hangok, hangkomplexusok és összetett hangok „jelentésével”, általában az állatok hangképző szerveinek működtetésével, az embertől független és emberi környezetben megmutatózó és kimutatható tevékenységeivel foglalkoznak: mindmégannyi fegyvere a tudománynak a klerikális reakciónak a nyelv eredetével foglalkozó tudománytalan magyarázati kísérleteivel szemben, melyek a nyelv eredetét, metafizikai lényezőknek tulajdonították. A nyelv eredetének a munkából és munkával történő marxista magyarázata a fasiszta indogermanisták távlatait is leellenlezi. Az „ősnelv” hinoézésis az ősnelvezett indogermán nyelvek vélt őshazájának Németországban való kereséséből kiindulva a német fasiszták széleskörűen alkalmazták

gyalázatos céljaik eléréséhez. Ma is vannak az indoeuropeizsziának kozmopolita kutatói, ak.k ellen a nyeiv eredetének marxista kutatása küzd. Ma már rendelkezésünkre állnak Sztálin lángeszű nyelvtudományi cikkei, melyek Alexandrov szavait idézve: „A leninizmus kincsesárának újabb nagyjelentőségű gazdagítását” alkotják. Nyikolszkij és Jakoviev munkája még Sztálin nyelvtudományi cikkei előtt jelent meg. Eppen ezért marrista és mescsanyinovista tévtanok is vannak a Természetudományos Kiskönyvtár 14. számában. A Marr elméletével foglalkozó részek teljesen hibásak, mindenki, aki elővasta Sztálin nyelvtudományi cikkeit, könnyen felismerheti ennek a munkának Marr „új tanításával” rokon-szenvező részeit és a munka marrista részleteinek nem-marxista tévedései ellen fel lesz vértézve, viszont Nyikolszkij és Jakovlev munkájának ismertetett részei, melyek a nyeiv eredetének kérdéseit magyarázva a k'erikális reakció sötétsége és butasága, egyes fasiszta indogermanisták és kozmopolita indoeuropeisták ellen harcolnak, a nyelvtudomány elé kitézőtt sztálini elvet érvényesítik: a marxizmus meghonosítását a nyelvtudományban SEBŐK LAJOS

GEORGI KARASZLAVOV: HÁROM HÓS. (Révai.)

A fasiszta hóhérterror sötét brutalitása elevenedik meg a bolgár író nagyszerű kisregényében. A cselekmény Bulgáriában játszódik, amikor a Vörös Hadsereg élet-halál-harcát vívta Sztálingrádnál. Fény és árnyék. Egy-k oldalon az „elökelők” fényes estélye, tobzódása, a másikon a dolgozó milliók küzde-me, szenvedése az igazságért, harca jogaiért.

Rendkívül megragadja figyelmünket, hogy az író mily nagyszerűen ábrázolja azt, hogy a duhajkodó kiváltságosok mily közel érzik már utolsó óráikat és még ekkor is mennyire éles közük a fojtott ellentét és csak az „összeköttetésektől” való félelem tudja őket egymás ellen sakkban tartani. „Agglegény főügyész, kimustrált tábornok, reménykedő miniszterje'oll, másba szerelmes feleség, hirtelen született „újjgazdagok” kokaik és líkörgözös emelvége élesen mutatja, hogy ezek már megérték a pusztulásra. Hiába várják a führeri csodafegyvereket, ez mind csak erőszakos önámítás. Erejük már fogytán van. Hiába akarják kiírtani a „hazaárulókat”, milliók és milliók állnak azok mögött, a Párt irányításával. Hiába tömök meg börtöneiket öntudatos harcosokkal; hiába küldik bitófára százával őket, — közöttük három főhősünköt: Jordánt, Ivánt és Boriszt, mivel a már útra készen álló németek szénáját felgyújtották, telefondrótjaikat elvagdosták: elvtársaik a vasrácsokon belül az Internacionálét énekelik, a szabadon dolgozók pedig

a megszálló németek rablásait akadályozzák meg úgy, hogy később már az utcákon is csak csoportosan mernek megjeinni.

Ekkor még árnyékhatalmuk önkényének utolsó rozoga maradványait igyekeztek minden erőfeszítéssel kihasználni. Hőseink küzdelmét ez szem tudta megtörni.

Intő példa ez a könyv azoknak, akik egy pillanatra is meghátrálnak a békeharc elől és nem látják világosan feladatukat. Művészi értéke mellett ezért is nagyon figyelemreméltó alkotás. SÜLE SÁNDOR

SARKADI IMRE: GÁL JÁNOS ÚTJA. (Athenaeum.)

A szerző előszavában említi, hogy Móricz Bo.dog ember c. művének hatása munkáján nem véletlen, „hanem tudatos írói szándék eredménye”. A ma magyar paraszti-ját, a szocialista falu boldog emberét akarta megírni. Említi, hogy a móríci hagyományokat tovább kell fejlesztenünk, s ő ezt meg is kísérte.

Sarkadi regénye jó írás, Gál János egyszám elsőszemélyben elmondott történetét frissen, lelkesítően írja meg. De az olvasó sokszor úgy érzi magát Sarkadi világában, mint egy szűk helyen, könyökével állandóan tágitani igyekszik környezetét. Ez nem a regény sűrű és nehéz légtöréből ered. Az olvasó szeme állandóan beleütközik valami ellenálló közegbe, pedig messzire szeretne látni. Túlságosan egy ember életére koncentrizál a könyv művészeti, ideológiai stb. mondanivalója. És Sarkadi nem minden esetben tudta egy ember életében megkeresni és ábrázolni azokat az eseményeket, melyek tipikusak lennének. Sokhelyen általános, de nem tipikus dolgokat mond. Ebből származik az olvasónak az az érzése, hogy tágitani kellene valamit. Valószínűleg „csepp a tengerben”-ként akarta bemutatni a szerző a magyar falut: Gál Jánoson keresztül, az ő szeméből. De Sarkadi könyvében a főhős életébe a mai magyar paraszti élet főbb kérdései közül sok csak hullócsillagként kerül, sokszor nyom nélkül eltűnik, túlságosan „csepp” marad.

Pedig Sarkadi jól ismeri a falut, s az ott élő embert is. Ismeri a szokásokat, gondolkodásmódot és a jelentéktelennek látszó, emberi megvilátkozásokat is. Ez nagy érdeme írásának, ez teszi hitelessé.

Végezetül: bármennyire is vonzó Móricz módszerét átvenni, ilyen erősen kár alkalmazni. Nem azért, mert helytelen, hanem mert írásművészet tekintetében Móricz már jobban megoldotta. TOLNAI PETER

I. A. PECSERNYIKOVA: AZ ISKOLÁS GYERMEK MUNKÁKA NEVELÉSE A CSA-LÁDBAN. (Szikra.)

Az imperia'izmus egyik reakciós elmélete, a pedológia, nálunk sok kárt okozott a nevelésügy terén. Megmérgezte nevelőink